

Тюфтії С. М.,

аспірант кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології,
Академія Державної пенітенціарної служби,
м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-4915-8936

СТАН РОЗРОБКИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ ЗАСАД МЕДИКО-САНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

У статті визначено стан розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні. З'ясовано, що вітчизняні вчені пенітенціарного спрямування не приділили цьому питанню достатньої уваги, оскільки самого дослідження медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи не проводилося. Зважаючи на це, виділено низку раніше не досліджених напрямів, що потребують поглибленого наукового пошуку в межах предмета дослідження, яким є кримінально-виконавчі засади медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні.

Ключові слова: стан розробки, предмет дослідження, наука кримінально-виконавчого права, кримінально-виконавчі засади, медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.

Постановка проблеми. Сучасний дослідник міжнародно-правових механізмів забезпечення прав засуджених до позбавлення волі О. В. Краснокутський серед проблем, на які наголошують міжнародні організації під час моніторингових візитів в Україну, зазначив неналежне матеріально-побутове й медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі, що виявляються в різних формах. Зокрема, названий дослідник наголосив на тому, що «багаторазово зверталась увага України на переповненість установ виконання покарань, неналежні для засуджених кількість та якість продуктів харчування, медичну допомогу, умови перевезення, брак денного світла та свіжого повітря, невиправдані режимні обмеження тощо. Деякі аспекти тримання під вартою були негативно оцінені Європейським судом з прав людини в рішеннях у справах проти України. Крім того, на сьогодні вживається недостатньо заходів щодо створення належних умов тримання засуджених, зокрема, в частині переходу від

казарменого до блокового розміщення засуджених та збільшення норми жилої площі на одного засудженого» [1, с. 14].

Визначаючи стан розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні, варто зазначити, що вітчизняні вчені пенітенціарного спрямування не приділили цьому питанню достатньої уваги, оскільки і самого дослідження медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи не проводилося.

А тому ми під час проведення дослідження вирішили усунути цю проблему, оскільки медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні – це:

– по-перше, складова відбування засудженими кримінального покарання;

– по-друге, це їх здоров'я, яке має важливе значення після відбування засудженими покарання за вчинений злочин для того, щоб забезпечити ефективну соціальну адаптацію;

– по-третє, це певна частина реформування кримінально-виконавчої системи України та її трансформації в пенітенціарну систему нового європейського зразка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реалізації права засуджених до позбавлення волі на охорону здоров'я та їх медико-санітарного забезпечення в місцях несвободи розглядається в наукових працях таких сучасних українських дослідників пенітенціарного спрямування: К. А. Автухова, А. І. Богатирьова, І. Г. Богатирьова, О. І. Богатирьової, А. П. Геля, О. М. Джужі, І. О. Колба, О. Г. Колба, В. Я. Конопельського, Л. І. Олефір, О. С. Почанської, О. О. Правова, М. С. Пузирьова, Н. В. Рябих, В. А. Савченка, А. Х. Степанюка, О. О. Стулова, О. В. Ткачової, О. О. Шкути, І. С. Яковець та ін. Разом з тим комплексного дослідження кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні не проводилося.

Формулювання мети. Метою статті є визначення стану розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні з виділенням низки раніше не досліджених напрямів, що потребують поглибленого наукового пошуку в межах предмета дослідження.

Виклад основного матеріалу. Характеризуючи стан розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні, варто виділити дві групи джерел про предмет дослідження: 1) наукові праці (дисертації, монографії, наукові статті); 2) праці навчально-методичного характеру (підручники, навчальні й навчально-методичні посібники).

Щодо першої групи зазначимо, що витоки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні містяться у вітчизняній пенітенціарній доктрині, що формувалася на межі 1990–2000-х років ще до ухвалення у 2003 р. Кримінально-виконавчого кодексу (далі – КВК) України.

Так, на важливості залучення до кримінально-виконавчого процесу закладів охорони здоров'я звертав увагу Г. О. Радов, який вважав, що до процесу ресоціалізації засуджених необхідно залучити весь національний потенціал. Уточнюючи свою ідею, поіменованій учений пропонував відносити до суб'єктів пенітенціарної системи: державний пенітенціарний комітет, регіональний пенітенціарний комітет, органи місцевого самоврядування, суд, прокуратуру з нагляду за дотриманням законів у діяльності пенітенціарних установ, органи внутрішніх справ (міліцію), органи охорони здоров'я (медичні установи), підприємства, організації, установи, об'єднання громадян, засоби масової інформації, пенітенціарні установи [2, с. 20–23].

Проте, на нашу думку, виходячи із класичних постулатів науки кримінально-виконавчого права України (згідно з якими процес виконання та відбування покарань являє собою взаємодію двох суб'єктів: органів і установ виконання покарань – з одного боку, й засуджених – з іншого [3, с. 13; 4, с. 6–7]), варто все ж таки розмежовувати такі категорії, як «суб'єкти кримінально-виконавчих правовідносин» та «учасники кримінально-виконавчих правовідносин». У цьому випадку заклади охорони здоров'я виступають як учасники кримінально-виконавчих правовідносин, пов'язаних із забезпеченням права засуджених на охорону здоров'я (абз. 6 ч. 1 ст. 8 КВК України) та медико-санітарним забезпеченням засуджених до позбавлення волі

(ст. 116 КВК України) [5], у той час як відповідними суб'єктами виступають засуджені та адміністрація органів і установ виконання покарань.

Серед найбільш ґрунтовних наукових розробок, наявних сьогодні в Україні й дотичних до предмета дослідження, – це ті дисертації, в яких висвітлюються кримінально-виконавчі засади реалізації права засуджених до позбавлення волі на охорону здоров'я.

Самостійних робіт за цим напрямом обмаль, не рахуючи декількох.

По-перше, це дисертаційна розробка на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, виконана Н. В. Рябих за темою «Забезпечення в Україні прав засуджених до позбавлення волі на охорону життя та здоров'я» (2016 р.) [6]. Фундаментальне для нашого дослідження значення ця дисертація становить тому, що на рівні окремого підрозділу 2.4 названа дослідниця визначила медико-санітарне забезпечення засуджених як форму забезпечення їх прав на охорону життя та здоров'я [6, с. 100–109]. Як результат відповідного наукового пошуку, Н. В. Рябих сформулювала пропозиції [6, с. 109], які згодом було реалізовано Урядом України за поданням Міністерства юстиції у виді створення у 2017 р. державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» [7].

Схвально ставлячись до таких практико-орієнтованих пропозицій, ми у своєму дослідженні «Кримінально-виконавчі засади медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні» ставимо за мету надати сучасну характеристику як цьому правовому інституту, так і кримінально-виконавчим засадам забезпечення прав засуджених до позбавлення волі на охорону здоров'я з урахуванням реформаційних процесів, що відбуваються в пенітенціарній системі України під егідою Міністерства юстиції України, починаючи з 2016 р.

По-друге, на що хочемо звернути увагу, це та обставина, що із 2020 р. над роботою «Реалізація права засуджених на охорону здоров'я» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права працює В. О. Савченко [8, с. 160]. Виходячи з такого формулювання предмета дослідження, він охоплює загаль-

ну норму, передбачену абз. 6 ч. 1 ст. 8 КВК України, і стосується засуджених до всіх видів кримінальних покарань, а тому зменшує обсяг розроблення проблематики, що стосується кореляції таких категорій, як «право на охорону здоров'я» та «медико-санітарне забезпечення», стосовно саме засуджених до позбавлення волі.

Також на монографічному рівні (дисертації та монографії) окремі засади медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі, як елемента механізму реалізації права на охорону здоров'я, досліджувалися в таких наукових працях:

– монографічному дослідженні «Забезпечення немайнових прав осіб, засуджених до позбавлення волі (кримінально-виконавчі засади)» [9, с. 193–224] та докторській дисертації «Кримінально-виконавчі засади забезпечення немайнових прав засуджених до позбавлення волі» [10, с. 206–235], виконаних вітчизняним ученим О. О. Прасовим. Поіменований учений у межах названих робіт визначив проблеми й особливості забезпечення права осіб, засуджених до позбавлення волі, на медичне обслуговування та охорону здоров'я;

– колективній монографії «Права та законні інтереси засуджених до позбавлення волі в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України», підготовленої ученими – представниками харківської наукової школи кримінально-виконавчого права (К. А. Автухов, А. П. Гель, О. Г. Колб та ін.), де в межах самостійного розділу розкрито міжнародний та національний механізми реалізації медичних прав засуджених [11, с. 90–110].

На рівні наукових статей стан розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні представлений насамперед публікаціями, що відображають різні аспекти реалізації засудженими їхнього основного права на охорону здоров'я, гарантованого абз. 6 ч. 1 ст. 8 КВК України.

Так, це фахові публікації К. А. Автухова «Законодавча ініціатива змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо забезпечення права засуджених на медичну допомогу» [12], А. П. Геля «Вітчизняна модель організації пенітенціарної охо-

рони здоров'я в Державній кримінально-виконавчій службі України: сучасний стан та перспективи» [13], Ю. О. Дем'яненко, Л. І. Олефір, Т. С. Михайлової «Перспективи вдосконалення надання медичних послуг в установах виконання покарань» [14], О. М. Джужі, І. О. Колба «Примусове годування засуджених як засіб забезпечення їх особистої безпеки» [15], Т. А. Дібрової, Д. О. Пісенко, О. В. Ткачової «Право на медичну допомогу осіб, ув'язнених до позбавлення волі» [16], О. Г. Колба, І. О. Колба «Про деякі аспекти забезпечення в Україні права засуджених до позбавлення волі на охорону здоров'я» [17], О. С. Почанської «Проблеми забезпечення права на охорону здоров'я громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні» [18], Н. В. Рябих «Нормативно-правове забезпечення прав на охорону життя і здоров'я засуджених до позбавлення волі» [19], «Прокурорський нагляд за діяльністю персоналу виправних колоній України щодо дотримання законності в процесі забезпечення прав на охорону життя та здоров'я засуджених» [20], В. А. Савченка «Реалізація прав засуджених на охорону здоров'я в Україні: проблематика та шляхи удосконалення» [21], О. О. Стулова «Медико-санітарне обслуговування засуджених до обмеження та позбавлення волі: проблеми забезпечення законності» [22] та інших дослідників кримінально-виконавчого (пенітенціарно-го) спрямування.

Наскільки це можливо за обсягом, навчально-методична література, виходячи з предмета навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право», також не оминає питань висвітлення різних аспектів кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні. Проте варто розуміти ту обставину, що основна мета навчальної книги (посібника чи підручника) – надати теоретико-емпіричний фактаж, оминаючи наукових дискусій і проблем, що потребують вирішення.

Тому автори сучасних навчальних, навчально-методичних посібників та підручників із кримінально-виконавчого права у своїй більшості приділяють увагу висвітленню нормативно-правових засад забезпечення права засуджених на охорону здоров'я (абз. 6 ч. 1 ст. 8 КВК України) та медико-санітарного за-

безпечення засуджених до позбавлення волі (ст. 116 КВК України).

Характеристика медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні в наявних на сьогодні навчальних працях відрізняється лише тим, що автори в різні роки спиралися на різне нормативно-правове забезпечення відповідного інституту, що час від часу змінювалося по мірі внесення змін до КВК України та відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів.

Висновки. Отже, з'ясування стану розробки кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні дає підстави виділити такі раніше не досліджені напрями, що потребують поглибленого наукового пошуку в межах предмета дослідження:

– формулювання методологічного інструментарію дослідження кримінально-виконавчих засад медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні;

– дослідження витоків становлення і розвитку нормативно-правової регламентації медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні;

– аналіз міжнародно-правового регулювання та зарубіжного досвіду медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі;

– визначення поняття та змісту медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі;

– визначення місця медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в механізмі реалізації права на охорону здоров'я;

– установалення кореляції та з'ясування обсягу впливу стану здоров'я засуджених до позбавлення волі на зміну їх правового статусу;

– надання характеристики організаційним засадам та взаємодії уповноважених суб'єктів щодо медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні;

– формулювання пропозицій з удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та правозастосовної прак-

тики у сфері медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі;

– розроблення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної медицини в Україні.

Список використаних джерел

1. Краснокутський О. В. Міжнародно-правові механізми забезпечення прав засуджених до позбавлення волі : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2019. 200 с.

2. Радов Г. О. Доктринальна модель закону «Про пенітенціарну систему України». *Юридичний вісник України*. 1997. № 18. С. 19–32.

3. Степанюк А. Х. Актуальні проблеми виконання покарань (сутність та принципи кримінально-виконавчої діяльності: теоретико-правове дослідження) : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2002. 393 с.

4. Степанюк А. Х., Яковець І. С. Кримінально-виконавчий кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. А. Х. Степанюка. Вид. друге, доп. і перероб. Харків : Одиссей, 2008. 560 с.

5. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

6. Рябих Н. В. Забезпечення в Україні прав засуджених до позбавлення волі на охорону життя та здоров'я : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2016. 252 с.

7. Про утворення державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 684-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.03.2023).

8. Перелік тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2020 р.): розглянуті та схвалені координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України / упоряд.: В. А. Журавель, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук. Харків : Право, 2021. 248 с.

9. Прасов О. О. Забезпечення немайнових прав осіб, засуджених до позбавлення волі (кримінально-виконавчі засади) : монографія. Запоріжжя : Гельветика, 2020. 410 с.

10. Прасов О. О. Кримінально-виконавчі засади забезпечення немайнових прав засуджених до позбавлення волі : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя, 2021. 428 с.

11. Права та законні інтереси засуджених до позбавлення волі в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : монографія / К. А. Автухов, А. П. Гель, О. Г. Колб та ін. ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків : Право, 2015. 246 с.

12. Автухов К. А. Законодавча ініціатива змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо забезпечення права засуджених на медичну допомогу. *Форум права*. 2013. № 2. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (дата звернення: 15.03.2023).

13. Гель А. Вітчизняна модель організації пенітенціарної охорони здоров'я в Державній кримінально-виконавчій службі України: сучасний стан та перспективи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 194–202.

14. Дем'яненко Ю. О., Олефір Л. І., Михайлова Т. С. Перспективи вдосконалення надання медичних послуг в установах виконання покарань. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2018. № 1. С. 117–125.

15. Джужа О. М., Колб І. О. Примусове годування засуджених як засіб забезпечення їх особистої безпеки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 146–155.

16. Діброва Т. А., Пісенко Д. О., Ткачова О. В. Право на медичну допомогу осіб, ув'язнених до позбавлення волі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 445–449. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/113.pdf (дата звернення: 15.03.2023).

17. Колб О., Колб І. Про деякі аспекти забезпечення в Україні права засуджених до позбавлення волі на охорону здоров'я. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 106–111.

18. Почанська О. С. Проблеми забезпечення права на охорону здоров'я громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. *Право. ua*. 2018. № 2. С. 20–26.

19. Рябих Н. В. Нормативно-правове забезпечення прав на охорону життя і здоров'я засуджених до позбавлення волі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 159–161.

20. Рябих Н. В. Прокурорський нагляд за діяльністю персоналу виправних колоній України щодо дотримання законності в процесі забезпечення прав на охорону життя та здоров'я засуджених. *Нау-*

ковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 38 (2). С. 75–78.

21. Савченко В. А. Реалізація прав засуджених на охорону здоров'я в Україні: проблематика та шляхи удосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 206–208. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2021/52.pdf (дата звернення: 15.03.2023).

22. Стулов О. О. Медико-санітарне обслуговування засуджених до обмеження та позбавлення волі: проблеми забезпечення законності. *Форум права*. 2014. № 2. С. 423–427. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (дата звернення: 15.03.2023).

Tiufii S.,

Postgraduate of the Department of Criminal,
Criminal and Executive Law and Criminology,
Academy of the State Penitentiary Service,
Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4915-8936

STATE OF CRIMINAL AND EXECUTIVE PRINCIPLES DEVELOPMENT OF MEDICAL AND SANITARY SUPPORT OF PERSONS SENTENCED TO IMPRISONMENT IN UKRAINE

The article defines the state of the criminal and executive principles development of medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment in Ukraine. It was found that national penitentiary scientists did not pay enough attention to this issue, since the study of the medical and sanitary support of convicts in places of imprisonment was not conducted.

Therefore, during the research, it is necessary to eliminate this problem, since the medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment in Ukraine is: first, a component of serving a criminal sentence; secondly, it is their health, which is important after the convicts have served their sentence for the committed crime, in order to ensure effective social adaptation; thirdly, it is a certain part of the reform of the penitentiary system of Ukraine and its transformation into a penitentiary system of a new European model.

A number of previously unexplored directions that require in-depth scientific research within the scope of the research subject have been identified, which, in particular, are:

– formulation of a methodological toolkit for the study of criminal and executive principles of medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment in Ukraine;

– *research on the origins of the formation and development of the regulatory and legal regulation of medical and sanitary support of prisoners sentenced to deprivation of liberty in Ukraine;*

– *analysis of international legal regulation and foreign experience of medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment;*

– *definition of the concept and content of medical and sanitary support for prisoners sentenced to imprisonment;*

– *determination of the place of medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment in the mechanism of implementation of the right to health care;*

– *establishing a correlation and clarifying the extent of the influence of the state of health of those sentenced to imprisonment on the change in their legal status;*

– *providing a description of the organizational principles and interaction of authorized subjects regarding the medical and sanitary support of prisoners sentenced to imprisonment in Ukraine;*

– *formulation of proposals for improving the criminal law enforcement of Ukraine and law enforcement practice in the field of medical and sanitary support for those sentenced to imprisonment;*

– *development of the Concept of Reform (Development) of Penitentiary medicine in Ukraine.*

Key words: *state of development, subject of research, science of criminal and executive law, criminal and executive principles, medical and sanitary support of those sentenced to imprisonment.*

References

1. Krasnokutskyi, O. V. (2019), *International legal mechanisms for ensuring the rights of those sentenced to imprisonment* : PhD in Law Thesis, Kharkiv.

2. Radov, H. O. (1997), "Doctrinal model of the law "On the Penitentiary System of Ukraine", *Legal Bulletin of Ukraine*, No. 18, pp. 19–32.

3. Stepaniuk, A. Kh. (2002), *Actual problems of execution of punishments (essence and principles of criminal enforcement activity: theoretical and legal research)* : PhD in Law, Kharkiv.

4. Stepaniuk, A. Kh. and Iakovets, I. S. (2008), *Criminal and Executive Code of Ukraine: scientific and practical commentary*, Odissei, Kharkiv.

5. Ukraine (2003), *Criminal and Executive Code of Ukraine* : Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.

6. Riabych, N. V. (2016), *Ensuring in Ukraine the rights of those sentenced to deprivation of liberty to protect life and health* : PhD in Law Thesis, Kyiv.

7. Ukraine (2017), *On the Establishment of the State Institution "Health Care Center of the State Criminal and Executive Service of Ukraine"*: order, Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D1%80#Text> (accessed 15 March 2023).

8. Zhuravel, V. A., Hiliaka, O. S. and Viapniarchuk, N. M. (2021), *List of dissertation research topics in legal sciences (approved in 2020)*: reviewed and approved by the coordination bureau of branches of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Law, Kharkiv.

9. Prasov, O. O. (2020), *Ensuring the non-property rights of persons sentenced to imprisonment (criminal and executive grounds)*: monograph, Helvetyka, Zaporizhzhia.

10. Prasov, O. O. (2021), *Criminal-executive principles of ensuring the non-property rights of those sentenced to imprisonment*: PhD in Law Thesis, Zaporizhzhia.

11. Avtukhov, K. A., Hel, A. P., Kolb, O. H. and others (2015), *The rights and legitimate interests of those sentenced to imprisonment under the conditions of the reform of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine*: monograph, Law, Kharkiv.

12. Avtukhov, K. A. (2013), "Legislative initiative for changes to the Criminal and Executive Code of Ukraine to ensure the right of convicts to medical assistance", *Law forum*, No. 2, pp. 7–12, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (accessed 15 March 2023).

13. Hel, A. (2019), "The national model of the organization of penitentiary health care in the State Penitentiary Service of Ukraine: current state and prospects", *Entrepreneurship, economy and law*, No. 2, pp. 194–202.

14. Demianenko, Yu. O., Olefir, L. I. and Mykhailova, T. S. (2018), "Prospects for improving the provision of medical services in penal institutions", *Criminal and Executive System: Yesterday. Today. Tomorrow*, No. 1, pp. 117–125.

15. Dzhuzha, O. M. and Kolb, I. O. (2013), "Forced feeding of convicts as a means of ensuring their personal safety", *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, No. 3, pp. 146–155.

16. Dibrova, T. A., Pisenko, D. O. and Tkachova, O. V. (2021), "The right to medical care for persons convicted to deprivation of liberty", *Legal scientific electronic journal*, No. 4, pp. 445–449, available at: http://www.lsej.org.ua/4_2021/113.pdf (accessed 15 March 2023).

17. Kolb, O. and Kolb, I. (2013), "On some aspects of ensuring the right of prisoners to health care in Ukraine", *Historical and legal journal*, No. 1, pp. 106–111.

18. Pochanska, O. S. (2018), "Problems of ensuring the right to health care of citizens sentenced to imprisonment in Ukraine", *Law.ua*, No. 2, pp. 20–26.

19. Riabykh, N. V. (2016), "Regulatory and legal provision of the rights to protect the life and health of those sentenced to imprisonment", *Actual problems of domestic jurisprudence*, Issue 2, pp. 159–161.

20. Riabykh, N. V. (2016), "Prosecutor's supervision of the activities of the staff of correctional colonies of Ukraine regarding the observance of legality in the process of ensuring the rights to the protection of life and health of convicts", *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*, Issue 38(2), pp. 75–78.

21. Savchenko, V. A. (2021), "Implementation of the rights of convicts to health care in Ukraine: problems and ways of improvement", *Legal scientific electronic journal*, No. 9, pp. 206–208, available at: http://www.lsej.org.ua/9_2021/52.pdf (accessed 15 March 2023).

22. Stulov, O. O. (2014), "Medical and sanitary care of those sentenced to restriction and deprivation of liberty: problems of ensuring legality", *Law forum*, No. 2, pp. 423–427, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (accessed 15 March 2023).